

Laiteturvallisuus- ja DigiNet -verkostojen webinaari

Sote-tekoälyn ekosysteemin riskienhallintaryhmä

Andrei Laurén, STM
Mika Pihlajamäki, THL
13.02.2025

Riskienhallintaryhmän tausta ja tavoitteet edellytyksiä luovassa toiminnassa

- Vapaaehtoinen riskienhallintatyöryhmä sijoittuu STM:n tekoälyn ekosysteemin koordinaatioryhmän alatyöryhmäksi
- Työryhmän työskentely on alkanut 11/2024 ja työ jatkuu ainakin 31.12.2025 asti
- Riskienhallintaryhmän tehtävänä on tukea tekoälyn turvallisen käytön kehittämistä ja edistää kokeiluja
- Tekoälyn turvallisesta käytöstä ja kokeiluista saadut riskihavainnot ja muut turvalliseen käyttöön liittyvät kokemukset kerätään keskitetysti ryhmän ja sote- toimijoiden käyttöön
- *Ryhmässä ei arvioida toisen organisaation projekteja vaan opittuja asioita ja havaintoja jaetaan yhteiseen hyvään*

Riskienhallintaryhmän tarkennetut tavoitteet

Vaikuttavuuteen keskittyminen

- Periaate: keskitytään mihin voidaan vaikuttaa
- Keskitytään korkeariskisissä järjestelmissä riskeihin ja esteisiin, koska niihin on akuutein tarve
- Pyritään löytämään balanssi riskien ja potentiaalisten hyötyjen välillä, siten että mahdollistetaan käyttö (täysi säätely vs. ei mitään säätelyä)
- 20/80-ajattelua eli 20% oikealla tekemisellä saadaan hallittua 80% riskeistä

Tuotokset

- Tuotoksia jaetaan sote-tekoälyn ekosysteemissä kaikille
- Missä käytöissä voidaan edetä nopeasti, missä pitää edetä varovaisemmin
- Periaatteiden selkeyttäminen, onko kyseessä automaattinen päätöksentekijä vai ei (mielipiteet eroavat nyt kentällä, esim. lääkinnälliset laitteet)
- AI vaikutusten arvioinnin tueksi osana DPIA:a ja AIA:a (AI Assessment), sisältäen suositukset riskien ja esteiden vähentämiseksi tai poistamiseksi

Tekoälyn turvallisen käytön tähän asti tunnistetut periaatteet

Esimerkkejä tekoälyn käytön turvallisuudesta (edellytyksiä luova tekoälyn käyttö riskien näkökulmasta)

Vastuullisuus

Vaikutuksen arviointi:
Haitallisten vaikutusten valvonta
Sopivuuden arviointi (tulee sopia tarkoitukseen)
Lähdetietojen hallinta
Toteutuksen valvonta (Ihmisiä ymmärtävä ja kunnioittava)
Tekoälyn rajoitusten ymmärtäminen

Läpinäkyvyys

Mahdollistaa tarkastelun (avoimuus):
Tunnistetaan ja ymmärretään miten järjestelmätasolla AI toimii, esim. päätösten tukena
Valvonta ja kyvykkyys, kuten järjestelmän tekemien päätösten arvioiteja avoimesti
Sidosryhmät ja vuorovaikutus ja viestintä
Sosiaalinen kestävyys

Oikeudenmukaisuus

Toimii tasa-arvoisesti:
Palvelun laatu (AI:n käyttäjän tunne)
Resurssien ja mahdollisuuksien kohdentaminen
Stereotyyppien minimointi ja perusoikeudet sekä eettisyys
Osallistava johtaminen

Luotettavuus, tietoturva ja tietosuojaja

Luotettavuus- ja turvallisuusohjeet sekä riskienhallinta:
Yksityisyyden ja tietosuojan noudattaminen
Turvallisuuden noudattaminen ja seuranta sekä standardit
Havaintojen seuranta ja korjausprosessit
Tekninen läpinäkyvyys

Osallistaminen

Saavutettavuusvaatimusten noudattaminen:
AI-kulttuurin ja toiminnan edistäminen sekä ymmärtäminen

Esimerkkejä riskeistä:

Riskinä kielimallien vinoumat

Vastausten pohjana tulisi käyttää huolellisesti kuratoituja dokumentteja eikä pelkästään yleisen kielimallin tietämystä. On tärkeää tunnistaa, että kaikki data on lähtökohtaisesti jossain määrin vinoutunutta, mikä vaikuttaa myös mallien tuottamiin lopputuloksiin.

Synteettinen data voi auttaa korjaamaan vinoumia, jos ne on ensin tunnistettu. Esimerkiksi, jos datassa esiintyy sukupuolivinoumaa – kuten miesten yliedustus – synteettisellä datalla voidaan tasapainottaa aineistoa ja parantaa mallin objektiivisuutta. Tämä lähestymistapa tukee oikeudenmukaisempia ja tarkempia päätöksiä erityisesti sosiaali- ja terveysalalla, jossa vinoumien vaikutukset voivat olla merkittäviä.

Riskinä etiikka tekoälystä saatavia tietoja käytetään väärin tai sitä käytetään väriin asioihin

Tekoälyn käyttö sosiaali- ja terveysalalla edellyttää selkeitä ohjeistuksia ja oikeuksia sekä jatkuvaa eettistä arviointia. Tätä varten olisi hyödyllistä perustaa tekoälyn eettistä toimintaa seuraava ryhmä, joka voisi ottaa mallia tutkimuspuolen eettisistä toimikunnista ja mittausmenetelmistä. Sairaaloilla on ollut eettisiä toimikuntia, joten tästä kokemuksesta voidaan ammentaa myös tekoälyn soveltamiseen.

Tekoälyn eettinen arviointi (AI Assessment), joka määrittelee, mikä on sallittua ja millaisia käytäntöjä tulisi noudattaa. Keskeinen tavoite on vinoumien poistaminen ja ihmisten tasa-arvoinen kohtelu. Eettisellä arvionilla voidaan varmistaa paremmin, että tekoäly tukee yhdenvertaisia, turvallisia ja eettisesti kestäviä ratkaisuja sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Riskienhallintaryhmän jäsenet

Riskienhallintaryhmän jäsenet löytyy ao. linkin kautta

[Riskienhallintaryhmä – DigiFinland](#)

Lisätietoa:

andrei.lauren@gov.fi

mika.pihlajamaki@thl.fi